

Laktivátor, a megbízható ivarzás megfigyelő rendszer

A magyarországi ivarzás megfigyelésről általában

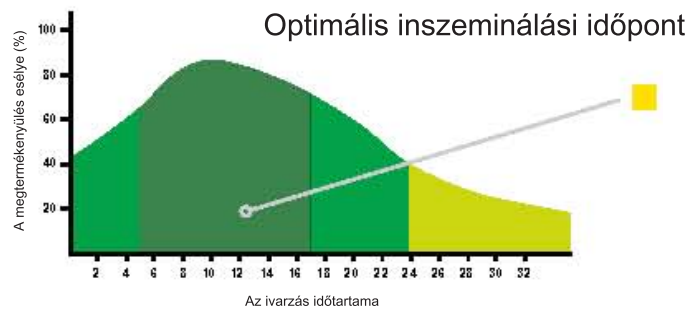
Az utóbbi 20 évben jelentősen emelkedett a laktációs tejtermelés Magyarországon. Általános tendencia, hogy a tejtermelés növekedésével egy időben a vemhesülési eredmények romlanak. A hazai termelésellenőrzött tejhasznosítású szarvasmarha állomány két ellés közötti ideje 30 nappal emelkedett az utóbbi 20 évben, így mára elérte átlagosan a 445 napot. Megoszlanak a vélemények arról, hogy vajon a csendes ivarzások nagy aránya vagy pedig személyi problémák miatt gyenge hatásfokú az ivarzó állatok kiválogatása, de egy biztos, hogy a tejtermelés jövedelmezőségét leginkább korlátozó tényezői közé tartozik a nem megfelelő hatásfokú ivarzás megfigyelés. Az egyre gyakoribb csendes vagy különböző okok miatti fel nem ismert ivarzások nagy száma miatt szükség van egy célirányos tenyésztési program kialakítására, amelyben partnere a **Bosmark Kft.** az Ön segítségére lehet. Ezúton szeretnénk figyelmébe ajánlani a Nedap Agri Holland cég ivarzás megfigyelési rendszerét, amelyre cégünk egyedülálló módon, a hazai piacon **lizing lehetőséget** is nyújt, ezzel nem megterhelve az Ön vállalkozását egy egyszeri nagy beruházással. A rendszer segítségével havonta megtermelt többletbevétel és költségcsökkenés miatti eredménynövekedést kihasználva, Ön a cége jövedelmezőségét és versenyképességét is növelni tudja, hiszen **a havonta megfizetett lizing díj sokkal kevesebb, mint amit rövid és hosszú távon Ön az ivarzás megfigyelő rendszer segítségével megtakaríthat.**

Laktivátor. mozgás-aktivitást mérő egység

Sok mindenre lehet következtetni a tehenek mozgásából. Megállapítható, hogy milyen kondícióban vannak, hogy milyen az egészségi állapotuk és, hogy mikor **ivarzanak**. A mozgási aktivitást egy szeniális műszaki fejlesztés eredményeként az állat nyakába akasztott vagy lábára csatolt berendezéssel mérjük, melynek a neve: **Laktivátor**.

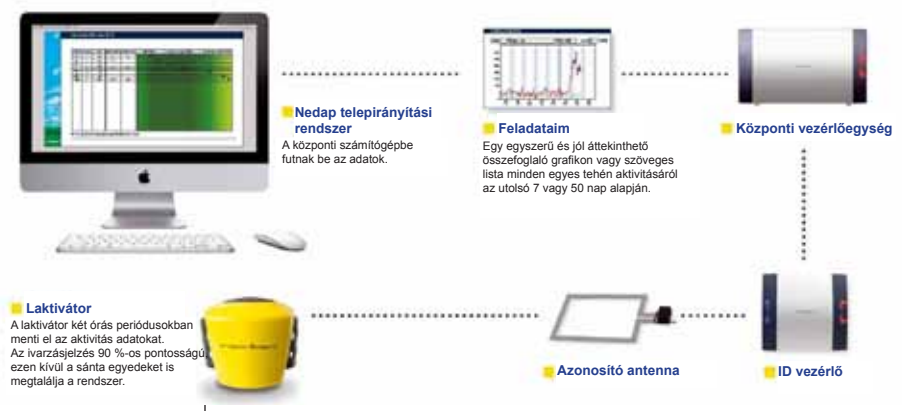
A Laktivátor egész nap, folyamatosan regisztrálja a tehenek mozgását és minden **két órában** elmenti az állat mozgására vonatkozó adatokat. Az aktuális mozgás-aktivitás adatokat a rendszer, a tehen saját előző napi azonos időszakban mért mozgás-aktivitás értékeivel hasonlítja össze. Amikor a jelenlegi mozgás-aktivitás értékek az előző periódus átlagához képest megemelkednek, akkor a felhasználó egy figyelmeztető, majd riasztási üzenetet kap. **A Laktivátor órára pontosan meghatározza, hogy az első ivarzási jelek felbukkanása óta hány óra telt el.** Ez azért nagyon fontos és ez a tulajdonság egyedülálló a piacon, mert a tehenek optimális inszeminálási időpontja az első ivarzási jelek felbukkanásától számított 5-17 óra között van. A felhasználó minden meg-növekedett mozgás aktivitású tehenről tudni fogja, hogy pontosan hány órája ivarzik. Amennyiben sikerül az optimális időpontban inszeminálni a tehenet sokkal nagyobb az esélye a sikeres vemhesülésnek.

A Laktivátor használatával kiválóan nyomon követhetőek a csendes ivarzó tehenek is, amelyeket szabad szemmel képtelenség észrevenni, hiszen a tehen mozgásában bekövetkezett változás minimális. Azonban a csendes ivarzó teheneknél is megemelkedik valamelyest a mozgás-aktivitás, de az ivarzó tehenet csak egy ilyen pontos két óránként regisztráló rendszerrel lehet megtalálni.

A Laktivátor, ezen kívül kiválóan jelzi és regisztrálja az éjszakai ivarzókat is, amikor a tejtermelő telepen senki nem tartózkodik. Megfigyeléseim alapján a nyári hőstresszes időszakban ez kulcsfontosságú, hiszen a nagy melegben összeállt és „kupacolódott” „állomány napközben szinte semmilyen ivarzási jelet nem mutat, azonban éjszaka, amikor enyhül az idő és csökken a hőmérséklet a tehenek is aktívabbak lesznek. Szomorú tény, hogy sok telep a hormonkészítmények használatában látja az egyetlen megoldást, pedig mindannyian tudjuk, hogy az a természetes folyamatoktól igen messze van és a siker egyáltalán nem garantált. Büszkén mondhatom el, hogy a 2011. évben a Bosmark Kft. 15 ivarzás megfigyelő rendszert üzemelt be. Partnereink a pontos ivarzás megállapítás segítségével sokat javítottak a szaporodásbiológiai mutatókon és jelentősen visszaszorították a hormonkészítmények használatát is. Az alábbiakban ismertetni szeretném a Csanyteleki Agrárszövetkezetnek elsőként beszerelt Laktivátor rendszerét, ahol Gajda Nikoletta mestertenyésztő oklevélben részesült ágazatvezetője osztotta meg velem tapasztalatait:

„A Csanyteleki Agrárszövetkezet szarvasmarha telepe Csongrád megye északi részén, Csongrád várostól 17 km-re helyezkedik el. A telep tejtermelésben a lehetőségekhez képest sokat fejlődött az utóbbi pár évben. Ez a termelési szint még tökéletes szaporodásbiológiai mutatókat kellene, hogy eredményezzen amennyiben a takarmányozás és tartási körülmények optimálisak. Az elmúlt években a teheneknél a két ellés közötti idő átlagosan

LAKTIVÁTOR

A megbízható ivarzás megfigyelő rendszer

- 100 %-os állatazonosítás, 90 %-os ivarzás megállapítás
- Csendes és éjszaka ivarzó egyedek felderítése
- Mozgás aktivitási adatok 2 óránkénti mentése
- Az első ivarzási jelektől eltelt idő, pontos meghatározása (optimális inszeminálási idő: az első ivarzási jelektől számított 5-17 óra)
- Magyar nyelvű egyszerűen használható számítógépes program
- A rendszer használatával csökken a két ellés közötti idő, javul a spermaindex, visszaszorítható a hormonköltség, nincs szükség külön ivarzás megfigyelésre
- Csökkenő mozgás-aktivitás (sántaság, anyagforgalmi rendellenességek) jelzés

A tejtermelés szolgálatában

BOSMARK

BOSMARK KFT., 2051 Biatorbágy, Erdővári Ipartelep - Hrsz 060/4, Hungary
Tel.: +36 23 310 132, Fax: +36 23 310 122, Mobile: +36 30 986 93 55
E-mail: bosmark@bosmark.hu | www.bosmark.hu

430 és 450 nap volt, a termékenyítési index pedig 3,1%. A nyári melegben a hőstressz idején ez a szám ennél jóval magasabb volt. Ezeknek a számoknak a javítását tűztük ki célul. Az extrém időjárási viszonyokat figyelembe véve elmondhatom, hogy a telepen mind a jó tartási, mind a jó takarmányozási feltételek adottak voltak, ennek ellenére nem büszkélkedhetünk 400 napon belüli két ellés közötti idővel, valamint kiegyensúlyozott létszámú havi ellésekkel sem. A szaporodásbiológiai mutatók javításának legkézenfekvőbb és legegyszerűbb módja a hormonkezelés lehetne, de a kollégáimmal együtt úgy gondoltuk, hogy ez egyrészt nagyon magas költségeket eredményezne, másrészt ez a probléma főleg emberi hiányosságokból ered. A telepen évek óta az ivarzők kiválogatása gondot okozott. Nem találtuk meg azt a személyt, illetve személyeket, aki a hét minden napján szakértelemmel és teljes odafigyeléssel el tudta volna látni ezt a feladatot. Nagyon sokszor nem vettük észre a csendes ivarzőkat, ezáltal sok tehénnél kimaradtak a termékenyítések. Gondot okozott például az ivarző egyedek kiválogatásának a premizálása is.

Az idei évben elkezdtük használni a **Bosmark Kft.** ivarzás megfigyelő rendszerét, melyről biztosan állíthatom már fél éves használat után is, hogy meg fogja oldani az emberi hiányosságokból fakadó problémánkat. A laktívátor vagy nevezhetjük lépésszámlálónak is, telepünkön a tehén jobb első lábára van felhelyezve egy lábcsatlalt. Az érzékelőket csak a termékenyített és üresre vizsgált, illetve az üres szaporodásbiológiai státuszban levő tehenekre tettük fel az ellés után, amikor először jönnek fel a fejőházba. Körülbelül 10 nap szükséges ahhoz, hogy ki-

rektális vemhesség vizsgálat. Amennyiben vemhes lett a tehén, akkor lekerül róla a laktívátor és egy másik tehenre helyezük át. A rendszer használatával kizártuk az emberi tévedést és hanyagságot az ivarzők kiválogatását illetően. Megszűnt az a probléma, hogy hogyan premizáljuk az ivarző tehenek kifogását. Az ivarzás megfigyelő rendszer amennyiben nincs, semmilyen zavaró körülmény pl. csoportosítás akkor elmondhatjuk, hogy 95 %-os pontossággal kiválogathatja emberi segítség nélkül az ivarző egyedeket. A rendszer másik hatalmas segítsége az, hogy az optimális inszeminálási időpontot is meg tudja határozni, mivel 2 óránként rögzíti az adott tehén lépésszámát és ezáltal tudjuk az ivarzási idő kezdetét. A laktívátorhoz és az azonosító kapuhoz tartozik egy nagyon egyszerű és felhasználóbarát magyar nyelvű szoftver is, ami maximum napi 10 perc többletmunkát jelent az inszeminátor kollégának.

Az eddigi tapasztalatok alapján elmondható, hogy a havi termékenyítések számában nem következett be csökkenés, hanem inkább növekedés figyelhető meg. Ez a szám azért emelkedhetett meg, mert minden ivarző tehenet jelez a rendszer. Az elmúlt években a nyári meleg időszakban nagyon kevés termékenyítés történt, véleményem szerint azért, mert ebben az időszakban sokkal több a csendes ivarző állat, mint általában. Valamint az ivarzők elsősorban éjszaka a hűvösebb időszakban mozognak, amit szinte senki sem vesz észre. A vemhesülés is sokkal jobb lett a hő stressz idején is, mert a szoftver segítségével el tudjuk találni az optimális inszeminálási időpontot. Azt is el kell mondanunk, hogy a jó termékenyítési és a vemhesülési eredményekhez a tehén jó komfortérzetét is biztosítanunk kell. Bízom benne, hogy a telepen sokkal kiegyensúlyozottabb lesz az ellések havi eloszlása az eddigiekénél, mivel a nyári szaporodásbiológiai eredménytelenség az elmúlt években nagyon kevés tavaszi ellést eredményezett a teheneknél. Azt is nagyon fontos kiemelni, hogy a rendszer használatával nem kellett elkezdenünk állományszinten hormont használni. Természetesen az esetlegesen előforduló problémás esetektől eltekintve.

A szaporodásbiológiai gondozás komplex tevékenység, tenyésztési, takarmányozási, üzemszervezési, élettani, kórtani ismeretek, biotechnikai és terápiás eljárások rendszeres alkalmazása, valamint kiváló szakmai ismeretekkel rendelkező inszeminátor szükséges ahhoz, hogy ez a nagyon egyszerű és a mindennapi életben jól használható rendszer meghozza az elvárt eredményt.

*Tejút Kft., Nagy Péter ügyvezető igazgató:
„Hőstressz idején korábban hetekig nem találtunk folyató tehenet, viszont a rendszer használata óta minden nap sikerült ivarzőt kifognunk és termékenyítenünk.”*

*Agro-Lehel Kft., Szabó Zoltán ágazatvezető:
„A hormonkészítmények használatát a Laktívátorok beüzemelése óta jelentősen sikerült visszaszorítanunk”*

*Derék Pataki Mg. Zrt., Fekete Istvánné ágazatvezető :
Kevesebb munkával, pontosabb és megbízhatóbb adataink vannak az ivarző tehenekre vonatkozólag.*

*Dózsa Mg. Zrt., Kovács Márta igazgató asszony:
„3 hónap működés után látjuk, hogy amelyik tehenet az ivarzás megfigyelő dolgozó felírja, azokat a Laktívátor is jelzi, ezen kívül pontos információkat kapunk az éjszakai és a csendes ivarző egyedekről is, amelyeket szabad szemmel nem lehet észrevenni”*

alakuljon az átlagos lépésszáma az adott tehennek és a rendszer pontosan tudjon jelezni. Az azonosító kapu a fejőház kimeneti kapujában van elhelyezve, mert a termékenyítés napközben az istállóban történik. Amennyiben nem ilyen időszakban történne az inszeminálás, hanem például a reggeli fejés ideje alatt, akkor az azonosító kaput a bejárathoz tettük volna, hogy már fejés alatt ki tudjuk válogatni az ivarző egyedeket. Ezzel a rendszerrel kivétel nélkül termékenyítésre kerültek az ellés utáni 42 és 60 nap közötti aktuálisan ivarző tehenek. Ezáltal sikerül minden esetben a normális involúciót követő optimális első termékenyítési időt eltalálni. A termékenyítést követő 60. napon történik a